

Kanton Bern
Canton de Berne

hallo-bern.ch
salut-berne.ch

Робота

Доступ до ринку праці

Пошук роботи

Права та обов'язки

Безробіття

Визнання дипломів

hallo-bern.ch

Інформація для гарного початку на новому місці проживання

Робота

Доступ до ринку праці

Від громадянства та причини переїзду залежить те, чи зможе особа працювати в Швейцарії або заснувати компанію. В будь-якому випадку працівники повинні зареєструватися в органах соціального страхування та сплачувати податки.

Дозвіл на роботу

У більшості випадків питання щодо отримання дозволу на роботу вирішується одночасно з отриманням дозволу на перебування. Зазвичай особам, що мають право на перебування в Швейцарії, дозволяється й працювати. Залежно від громадянства та тривалості трудових відносин роботодавець або працівник подає заяву на отримання дозволу. У разі виникнення сумнівів можна отримати допомогу в одній із вказаних нижче служб. Ці служби проводять консультації й для тих осіб, які ще не мешкають в Швейцарії і хочуть тут працювати. Особам, які отримали статус біженців (посвідчення B) і тимчасово прийнятим в країні особам, які отримали або не отримали статус біженців (посвідчення F), з 2019 року більше не потрібно отримувати окремий дозвіл. Але про початок і завершення роботи на кожному місці роботи треба повідомляти відповідні установи кантону та заповнювати офіційний бланк (Зобов'язання сповіщати). Компетентним є кантон, в якому здійснюється трудова діяльність. Таке сповіщення є безкоштовним. Шукачам притулку (посвідчення N) все ще потрібен дозвіл.

Дозвіл на роботу також мають отримувати біженці з України, що потребують захисту (посвідчення S).

Власна компанія

Від громадянства та статусу перебування залежить, чи може хтось заснувати власну компанію в Швейцарії. Для громадян країн ЄС та ЄАВТ та осіб з посвідкою на проживання C процедура заснування компанії є простішою. Треба зареєструватися як самозайнята особа у місцевій комуні. Особи, які не є громадянами країн ЄС та ЄАВТ, мають спочатку подати письмову заяву до управління з питань економіки. Інформацію щодо можливості заснування власної компанії мігранти можуть отримати у міграційній службі. Якщо ви бажаєте працювати як самозайнята особа, ви маєте самостійно оформити страховку в касі соціального страхування по старості та на випадок втрати годувальника (AHV-Ausgleichskasse), в касі виплати допомоги на дітей багатодітним сім'ям (Familienausgleichskasse) та — залежно від обставин — страхування від нещасних випадків і страховку в пенсійній касі.

Неофіційна зайнятість

Про будь-яку оплачувану роботу необхідно повідомляти до відповідних органів. Той, хто здійснює трудову діяльність і не зареєстрований в органах соціального страхування, не має дозволу на роботу та не вказує дохід для сплати податків, притягується до відповідальності. В такому випадку мова йде про неофіційну зайнятість. Неофіційна зайнятість тягне за собою правові наслідки для роботодавця та працівника. Крім того, всі, хто працює неофіційно, не можуть отримати страхування на випадок безробіття, нещасного випадку або втрати працездатності, а також не матимуть пенсійного забезпечення. Той, хто вважає, що роботодавець працевлаштовує його неправильно, може звернутися за безкоштовною консультацією до юридичного консультаційного центру.

Підлітки

Загалом підлітки можуть працювати лише після досягнення ними 15-річного віку. Але їм дозволяється виконувати лише неважку роботу у невеликому обсязі (наприклад, робота під час канікул). Батьки та роботодавці повинні стежити за тим, щоб підлітки не були перевантажені. Для підлітків віком молодше 18 років діють особливі положення трудового законодавства.

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-bern.ch/uk/work/dostup-do-rynku-pratsi

Пошук роботи

У порівнянні з іншими країнами в Швейцарії незначна кількість безробітних. Проте вимоги до шукачів роботи високі. Велике значення надається свідоцтвам і дипломам. Знання німецької або французької мови є важливою передумовою практично для всіх вакансій.

Кваліфікація

Документи про професійну освіту, дипломи і підвищення кваліфікації високо цінуються майже для всіх професій в Швейцарії. Іноземні дипломи визнаються не завжди. Дуже важливими під час пошуку роботи є рекомендації попередніх роботодавців. Для більшості вакансій потрібне знання німецької або французької мови. Кантон Берн є двомовним, тому від претендентів іноді очікується також знання обох мов.

Пошук місця роботи

Вакансії можна знайти в щоденних газетах і на різних інтернет-порталах. На інтернет-порталах часто можна створити підписку на безкоштовну розсилку вакансій. Крім того, працюють приватні агентства з працевлаштування. В Швейцарії нерідко телефонують до компанії, щоб дізнатися про вакансію. Це можливо також у випадку, якщо ця компанія наразі не має відкритих вакансій. Державні регіональні центри з працевлаштування (RAV) можуть надати підтримку під час пошуку роботи. Там надається доступ до комп'ютера та щоденних газет, співробітники консультують шукачів роботи. Розкажіть якомога більшої кількості людей, що ви шукаєте роботу. Персональні контакти можуть дуже допомогти у пошуку роботи.

Заява про прийняття на роботу

Зазвичай заява про прийняття на роботу оформляється в письмовому вигляді. До заяви додаються щонайменше резюме, мотиваційний лист, за можливості — копії атестатів, дипломів і рекомендацій з попереднього місця роботи. У мотиваційному листі ви можете пояснити, чому вас зацікавила саме ця робота та чому саме вас мають взяти на цю роботу. Якщо роботодавець зацікавився заявою, надсилається запрошення на особисту співбесіду. До співбесіди обов'язково слід ретельно підготуватися. Різні служби надають безкоштовну допомогу при поданні заяви про прийняття на роботу.

Kanton Bern
Canton de Berne

hallo-bern.ch
salut-berne.ch

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-bern.ch/uk/work/poshuk-roboty

hallo-bern.ch

Інформація для гарного початку на новому місці проживання
Робота

Права та обов'язки

Працівники та роботодавці мають різні права та обов'язки. Законодавством регулюється, наприклад, максимальна тривалість робочого часу, право на відпустку та страхове забезпечення.

Трудовий договір

Зазвичай трудові договори укладаються в письмовій формі. Проте усні договори також дійсні. Діють законодавчі положення Кодексу зобов'язального права Швейцарії. В ньому містяться мінімальні стандарти. Таким чином особи навіть без укладення письмового трудового договору мають різні права та обов'язки.

Права працівника

Працівники в Швейцарії мають різні законні права. Основні права:

Роботодавці зобов'язані зареєструвати своїх працівників в органах соціального страхування, оформити для них страхування від нещасних випадків і сплачувати частину внесків.

Усі працівники мають право на оплачувану відпустку тривалістю не менше 4 тижнів. Це також застосовується пропорційно до людей, які працюють з погодинною оплатою праці або неповний робочий день.

Допустима максимальна тривалість робочого часу становить 50 годин на тиждень. В деяких галузях — лише 45 годин, а в деяких допускається більша тривалість робочого часу. Працівники мають право щонайменше на 1 вихідний на тиждень.

Працівники мають право на отримання письмової довідки з місця роботи.

У разі хвороби або нещасного випадку ті, хто працюють в компанії понад 3 місяці, мають право на виплату заробітної плати протягом певного періоду часу.

Вагітні жінки та жінки, які народили дитину, мають особливі права (декретна відпустка).

Заробітна плата

В Швейцарії немає встановленої законодавством мінімальної заробітної плати. Проте в багатьох галузях діє колективний трудовий договір (GAV), згідно з яким встановлена мінімальна заробітна плата. Жінки та чоловіки мають право на однакову заробітну плату за однакову роботу. Встановлена в трудовому договорі сума є заробітною платою брутто. Проте виплачується заробітна плата нетто, з якої вже утримані внески на соціальне страхування (соціальні відрахування). Крім того, у більшості осіб з дозволом на перебування B, посвідченням F або N, дозволом на тимчасове перебування L або дозволом на перетин кордону G безпосередньо утримуються податки на доходи.

Розірвання договору

У разі звільнення роботодавці та працівники повинні дотримуватися строків для попередження про звільнення, що регулюються договором. Звільнення без попередження дозволяється лише у виняткових випадках. Працівники у будь-якому випадку мають право вимагати обґрунтування звільнення у письмовій формі. Якщо працівник хворіє, потрапив в аварію, виношує або народила дитину, існує особливий захист від звільнення. Неправомірне звільнення можна оскаржити в суді. Якщо працівник звільняється сам, це може вплинути на розмір допомоги з безробіття.

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-bern.ch/uk/work/prava-ta-oboviazky

Безробіття

В принципі, всі працівники, які є резидентами Швейцарії, застраховані від безробіття. Той, хто стає безробітним зазвичай отримує матеріальну підтримку протягом певного періоду часу. Безробітні можуть зареєструватися або особисто в регіональному центрі з працевлаштування (RAV), або на онлайн-платформі www.arbeit.swiss anmelden. Це допомагає під час пошуку роботи.

Страховання на випадок безробіття

Орган страхування на випадок безробіття (ALV) — державна установа, є обов'язковою для всіх працівників. Відповідні щомісячні внески утримуються безпосередньо із заробітної плати, половину сплачує роботодавець. Самозайняті особи не можуть застрахуватися на випадок безробіття. Той, хто стає безробітним, отримує щомісячну компенсацію заробітної плати (допомога з безробіття) з каси з безробіття. Чи виплачується допомога з безробіття, коли і в якому розмірі залежить від різних факторів. Наприклад, від того, скільки часу тривали трудові відносини, та з якої причини настало безробіття.

Порядок дій на випадок безробіття

У випадку загрози безробіття зареєструйтесь якомога раніше, але не пізніше першого дня настання безробіття.

Регіональний центр з працевлаштування

Регіональний центр з працевлаштування (RAV) допомагає якомога швидше знову знайти роботу. Консультаційні бесіди в RAV є обов'язковими для тих, хто отримує допомогу з безробіття. RAV пропонує курси та програми щодо привабливості на ринку праці. При певних обставинах ці курси можуть відвідувати також особи, які не мають потреби в допомозі по безробіттю. Особи, які ще ніколи не працювали в Швейцарії і шукають роботу, також можуть зареєструватися в RAV. Проте вони не отримують грошей.

Допомога по безробіттю

Допомога по безробіттю (ALE) – це фінансова підтримка для шукачів роботи, які зареєстровані в RAV і мають право претендувати на неї. Ця допомога виплачується безпосередньо зареєстрованим в RAV з відповідного фонду допомоги по безробіттю.

Kanton Bern
Canton de Berne

hallo-bern.ch
salut-berne.ch

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-bern.ch/uk/work/bezrobittia

hallo-bern.ch

Інформація для гарного початку на новому місці проживання
Робота

Визнання дипломів

Іноземні дипломи та документи про освіту не завжди є дійсними в Швейцарії. Проте за певних обставин можливе визнання диплома. Для деяких професій це є обов'язковим.

Визнання

За певних умов особи з іноземним дипломом можуть отримати його визнання в Швейцарії. Визнання підтверджує, що іноземний диплом або документ про освіту є еквівалентним швейцарському диплому або документу про освіту. Щодо регламентованого переліку професій (наприклад, медсестри, вчителі тощо) визнання є необхідним, щоб мати можливість займатися трудовою діяльністю. Залежно від професії або освіти за визнання відповідають різні установи. Визнання здійснюється на платній основі. Стосовно загальних питань, пов'язаних з визнанням іноземних дипломів, можна звертатися до державного секретаріату з питань освіти, досліджень та інновацій (SBFI | SEFRI).

Підтвердження кваліфікації

Визнання диплома або документа про освіту для професій, які не є регламентованими, не вимагається для здійснення трудової діяльності в Швейцарії. Для таких професій можна подати заяву щодо підтвердження кваліфікації. Це свідчить про важливість іноземного диплома в системі освіти Швейцарії. Підтвердження може допомогти у пошуку роботи. Інформацію щодо процедури підтвердження кваліфікації можна отримати в Національному контактному центрі визнання дипломів або в консультаційних центрах з питань профорієнтації (BIZ | OP).

Надолуження знань для отримання кваліфікації з професійної освіти

Дорослі з професійним досвідом, але без визнаного диплома або документа про освіту можуть надолужити знання для отримання швейцарської кваліфікації з базової або вищої професійної освіти. Процедура залежить від попередньої освіти, професійного досвіду та віку. У будь-якому випадку основною умовою є гарне знання німецької мови (рівень B1/B2 за GER). Більш детальну інформацію та безкоштовну консультацію можна отримати, наприклад, в консультаційних центрах з питань профорієнтації (BIZ | OP). Той, хто надолужить знання для отримання кваліфікації з професійної освіти, покращить свої шанси на ринку праці та отримає доступ до подальшої освіти.

Kanton Bern
Canton de Berne

hallo-bern.ch
salut-berne.ch

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-bern.ch/uk/work/vyznannia-dyplomiv

hallo-bern.ch

Інформація для гарного початку на новому місці проживання
Робота